

Geachte informateur, geachte onderhandelaars,

15 maart 2024

Erfgoed* is een cadeau uit het verleden dat waarde toevoegt aan ons dagelijks leven. Daarom doen wij een beroep op u om erfgoed te verankeren in het komende coalitieakkoord. Want erfgoed biedt oplossingen voor actuele maatschappelijke opgaven. Het maakt ons land karakteristiek en herkenbaar. Het vertelt het verhaal van onze geschiedenis en geeft richting aan nieuw ontwerp. Door erfgoed te behouden en te gebruiken, betrekken we onze gemeenschappen bij de dialoog over hoe we samen ons land en onze toekomst vorm willen geven.

ERFGOED ALS UITGANGSPUNT

Maak erfgoed het uitgangspunt voor beslissingen over hoe we willen wonen, leven en werken¹⁾. Door bijvoorbeeld in te zetten op herbestemming van industrieel, religieus en agrarisch erfgoed voor woningbouw en maatschappelijke functies. We wonen tegenwoordig ook in oude fabrieken en kloosters of gaan naar de film in een oude koepelgevangenis. Ook voor klimaatadaptatie biedt erfgoed oplossingen: cultuurlandschappen en landgoederen bieden de noodzakelijke hectaren voor waterberging als antwoord op wateroverlast en langere periodes van droogte.

SAMENWERKING

Maar we hebben ook wensen: eigenaren van (grote) monumenten kunnen steeds lastiger de kosten voor instandhouding en restauratie en verduurzaming opbrengen, door de gestegen bouwkosten en uitblijven van indexatie van subsidies. Voor iconische en beeldbepalende rijksmonumenten lopen de kosten voor onderhoud aanzienlijk op. Wij doen daarom een dringende oproep aan het kabinet om een oplossing te vinden voor deze categorie bijzondere monumenten. De erfgoedsector kan en wil bijdragen aan het oplossen van actuele maatschappelijke opgaven. Wij vragen u om de erfgoedsector bij uw opgaven te betrekken en samen te werken aan oplossingen.

OPBRENGSTEN

We roepen een nieuw kabinet op om erfgoed te benutten en te verbinden aan een breder beleid. Want investeren in erfgoed levert veel op:

- **Bijdrage aan maatschappelijke opgaven** door het inzetten van oude landschappelijke structuren, historische watersystemen of ambachten. Deze kunnen oplossingen bieden om bijvoorbeeld onze verstoorde balans met bodem en water te herstellen en helpen onze leefomgeving klimaatrobust in te richten;
- **Sociale cohesie in een mooi land**, rijk aan gebouwen en gebieden die de kennis uit onze geschiedenis doorgeven aan het heden en de toekomst. En met archeologie die de menselijke vindingrijkheid blootlegt;
- **Goed vestigingsklimaat voor bewoners en ondernemers** door een aantrekkelijke omgeving met een rijke cultuurhistorie;
- **Een sterke betrokkenheid bij onze leefomgeving en onze gemeenschappen**, dankzij de inzet van ons materiële en immateriële erfgoed.

De afgelopen kabinetsperiodes is vanuit de Rijksoverheid een beleid ingezet dat oog had voor het erfgoedbelang. Wij roepen u op hier in een volgend kabinet mee verder te gaan en erfgoed te betrekken bij de grote maatschappelijke opgaven ter verrijking van de kwaliteit van leven en de leefomgeving. Zo houden we Nederland mooi en herkenbaar.

Namens de overkoepelende erfgoedorganisaties

Eefje van Duin
Voorzitter FIM

Astrid Weij
Directeur Kunsten '92

Karel Loeff
Directeur Erfgoedvereniging Heemschut

* WAT IS ERFGOED?

Onder erfgoed verstaan we niet alleen monumentale gebouwen, maar ook archieven en collecties, historische landschappen, tuinen, parken, begraafplaatsen, archeologische terreinen, mobiel en digitaal erfgoed en de verhalen en ander immaterieel erfgoed die we met elkaar doorgeven. Het is overal om ons heen. Iedereen beleeft ons erfgoed dagelijks op allerlei manieren: jong en oud, in musea, vanaf een terrasje in een historische binnenstad, fietsend over een eeuwenoude dijk, surfend vanachter je computer of tijdens een dorpsfeest.

Zie voor meer inspirerende voorbeelden hoe erfgoed kan bijdragen aan de Nederlandse samenleving: www.erfgoedpamflet.nl

1) Diverse onderzoeken onderbouwen dit. Voor woningbouw: vml. Rijksbouwmeester – <https://www.archined.nl/2022/11/geachte-collega-ministeries-of-CRa-Bouw-in-de-buurt-Leidraad-voor-Nederland/> file:///Users/bmc/Downloads/Bouw+in+de+buurt_CRa_web.pdf. Voor klimaatadaptatie: PBL-rapport 'Ruimtelijke Verkenning 2023; Vier scenario's voor de inrichting van Nederland in 2050'. Ministerie van I&W-nota 'Water en bodem sturend'. Voor klimaatscenario's: KNMI toolkit KNMI'23-klimaatscenario's.

De overkoepelende erfgoedorganisaties:
Federatie Instandhouding Monumenten, Erfgoedvereniging Heemschut
en Erfgoedplatform van Kunsten'92

Kunsten'92

FEDERATIE INSTANDHOUDING MONUMENTEN

Agrarisch Erfgoed Nederland (AEN)
Artis (Natura Magistra)
AWN Archeologie
BOEi
CIO K
Stichting Cocari II
Evangelische Broedergemeente
Zeist
ERM Stichting Erkende Restauratie-
kwaliteit Monumentenzorg
Erfgoedvereniging Bond Heemschut
Landelijk Hofjesberaad
Landelijke Vereniging Behoud
Historisch Bedrijfsvaartuig
Liniebreed Ondernemen
Nationale Monumenten Organisatie
(NMo)
Nederlandse Kastelenstichting
Nederlandse Tuinenstichting
Samenwerkingsorganisatie
Monumenteneigenaren (SOM)
Staatsbosbeheer
Alde Fryske Tsjerken
Stichting Kastelen, Buitenplaatsen
en Landgoederen
Stichting Klinkend Erfgoed
Nederland (SKEN)
het Drentse Landschap
Geldersch Landschap en Kasteelen
(GLK)
het Groninger Landschap
het Limburgs Landschap
het Utrechts Landschap
Stichting Menno van Coehoorn
Mobiele Collectie Nederland
Monumenten van de Maatschappij
van Weldadigheid
Stichting Monumenten Bezit (SMB)
Stichting Oude Gelderse Kerken
Stichting Oude Groninger Kerken
Oude Hollandse Kerken
Vakgroep Restauratie
De Hollandsche Molen
Hendrick de Keyser
Monumentenwacht NL
Natuurmonumenten
Vereniging van Beheerders van
Monumentale Kerkgebouwen in
Nederland (VBMK)
Vereniging voor Kerkrent-
meesterlijk Beheer in de PKN
(VKB).

ERFGOEDVERENIGING HEEMSCHUT

Erfgoedcommissie Friesland
Erfgoedcommissie Groningen
Erfgoedcommissie Drenthe
Erfgoedcommissie Overijssel
Erfgoedcommissie Flevoland
Erfgoedcommissie Gelderland
Erfgoedcommissie Utrecht
Erfgoedcommissie Noord-Holland
Erfgoedcommissie Zuid-Holland
Erfgoedcommissie Noord-Brabant
Erfgoedcommissie Zeeland
Erfgoedcommissie Limbug
Erfgoedcommissie Amsterdam
Werkgroep Monumentale Kunst
Werkgroep Post65
Werkgroep Sociale Woningbouw
Werkgroep Religieus Erfgoed

ERFGOEDPLATFORM VAN KUNSTEN'92

BOEi
DEN
DutchCulture
Erfgoedvereniging Heemschut
Erfgoedstem
ERM Stichting Erkende Restauratie-
kwaliteit Monumentenzorg
Europa Nostra
Federatie Grote
Monumentengemeenten
Federatie Instandhouding
Monumenten
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
Fonds Cultuurparticipatie
KIEN Kenniscentrum Immaterieel
Erfgoed Nederland
KVAN/BRAIN Branchevereniging
Archiefinstellingen Nederland
LCM Landelijk Contact van
Museumconsulenten
LKCA Cultuureducatie en
Amateurkunst
Nederland Monumentenland
Mondriaan Fonds
Museumvereniging
Nationale Monumentenorganisatie
Nationaal Restauratiefonds
Nederland Monumentenland
Netwerk Steunpunten Cultureel
Erfgoed
OPEN Overleg Provinciale
Erfgoedinstellingen Nederland
Prins Bernhard Cultuurfonds
Restauratoren Nederland
Stichting Kastelen, historische
Buitenplaatsen en Landgoederen
Stichting Liniebreed Ondernemen
Stichting Reuvens
Stichting Nationale
Archeologiedagen
Vereniging de Hollandsche Molen
VOIA Vereniging Ondernemers in
Archeologie
Werelderfgoed Unesco